

Bölüm 15

TASARIMLAMACI ÖRGÜT TİPOLOJİLERİNİN KAYNAK TABANLI STRATEJİK YAKLAŞIMLAR AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Cemalettin Öcal FİDANBOY¹

GİRİŞ

Stratejik yönetim alanında bugüne kadar yapılan çalışmalar incelendiğinde, bu çalışmaların büyük bir bölümünün örgütlerin dış çevrelerinde oluşan fırsat ve tehditlere odaklandığı ve örgütün iç yapısını dikkate alarak örgütsel kaynaklar temelinde oluşturulabilecek stratejilerin daha az ele alındığı görülmektedir. Bununla birlikte; tasarımıamacı örgüt tiplerine kaynak temelli bir yaklaşımla bakılarak, örgütsel tasarımıama parametreleriyle temel yetenekler arasındaki ilişkinin örgüt-çevre uyumu çerçevesinde incelenmesinin, örgütün hangi tip konfigürasyonlara doğru evrilmesine neden olacağı da bir merak konusudur. Örgütlerin zaman içinde değişen çevresel koşullara uyum göstermesine yönelik ihtiyaçlar; koşul bağımlılık (durumsallık), örgütsel tasarımıama (konfigürasyon) yaklaşımı ve kaynak temelli stratejilerin bir arada ele alınmasını gerektirmektedir. Bir örgütün; değişen çevresel koşullar karşısında iç uyumunu sağlayacak düzenlemeler yapması ve kaynak temelli bir bakışı esas alan farklı konfigürasyonlar geliştirmesi, örgüt-çevre uyumu kapsamında geliştirilecek stratejilere önemli katkılar sağlayabilir.

Bu çalışmada öncelikli olarak örgütsel yazında yer alan tasarımıamacı (konfigürasyonel) örgüt tipleri incelenmekte ve bu tiplere sahip örgütsel yapıların çevreye uyumunda temel alınabilecek kaynak tabanlı stratejik yaklaşımlar ortaya koyulmaktadır. Aynı zamanda; örgütsel tasarım parametrelerinin, tasarımıamacı örgüt tipleri (Weber'in ideal tipleri, Mintzberg'in örgüt yapıları ve Burns-Stalker'in mekanik-organik örgüt yapıları) açısından bir değerlendirilmesi yapılmaktadır (Weber, 1946; Weber, 2005; Mintzberg, 1979; 1980; 1983;1990; Burns ve Stalker; 1961). Ardından strateji geliştirmede kaynak temelli bakış açısının kuramsal altyapısı ele alınmakta ve iç çevre analizine yönelik yöntemler incelenerek, örgüt-çevre uyumunda temel yeteneklerin rolüne vurgu yapılmaktadır.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, OSTİM Teknik Üniversitesi, ocal.fidanboy@ostimteknik.edu.tr

leştirilen bu çalışmanın, farklı örgüt tiyolojileri bağlamında ele alınan tasarım parametreleriyle, örgütün sahip olduğu temel yeteneklerin niteliklerini ilişkilendirmesi ve örgütün benimseyeceği temel yetenek tabanlı stratejilerin örgütsel yapı analiziyle nasıl belirleneceğini tasarımıamacı bir bakışla ortaya koyması açısından, örgüt, yönetim ve strateji yazınına katkılar sağlayabileceği değerdendirilmektedir.

KAYNAKÇA

1. Barney, J.B. (1986b). Organizational culture can it be a source of sustained advantage? *Academy of Management Review*.
2. Barney, J.B. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage, *Journal of Management*, Vol. 17, No.1.
3. Boxall, P. F. (1996). The strategic HRM debate and the resource-based view of the firm, *Human Resource Management Journal*, 6 (3), ss. 59-75.
4. Burns, T. & Stalker, G.M. (1961). *The management of innovation*. London: Tavistok publications.
5. Daft, R., L. (1986). *Organization theory and design*, St. Paul (ABD), West Publishing Company.
6. Drazin, R. & Van de Hen, A. (1985). Alternative foms of fit in contingency theory. *Administrative Science Quarterly*, 30, 514-539.
7. Drago, A. W. (1998). Structure as a predictor of strategic planning use, *Journal of Applied Business Research*, 14(1), 125-137.
8. Donaldson, L. (2001). *The contingency Theory of organizations*, Thousand Oaks:Sage.
9. Frederickson, W.J. (1986). The strategic decision process and organizational structure. *Academy of Management Review*, 11(2), 280-297.
10. Foss, N.J. (1996). Research in Strategy, Economics, and Michael Porter, *Journal of Management Studies*, 33, 1.
11. Grant, R.M. (1996). Toward a knowledge-based theory of the firm, *Strategic Management Journal*, 17.
12. Govindarajan, V. (1988). A contingency approach to strategy implementation at the business-unit level: Integrating administrative mechanisms with strategy, *Academy of Management Journal*, 31(4), 828-853.
13. Lee, j. & Miller D. (1996). Strategy, environment and performance in two technological contexts: contingency in Korea, *Organization Studies*, 17(5), 729-750.
14. Lepak, D.P. & Snell, S. A. (1999). The human resource architecture: toward a theory of human capital allocation and development, *Academy of Management Review*, 24, ss. 31-48.
15. Mahoney, J.T. (1993). Strategic management and determinism: sustaining the conversation, *The Journal of Management Studies*, 30 (1), ss.173-191.
16. Meyer, A. D., Tsui, A. S. & Hinings, C. R. (1993). Configurational approaches to organizational analysis. *Academy of Management Journal*, 36(6): 1175-1195.
17. Miles, R.E & Snow, C.C. 1978. *Organization Strategy, Structure and Process*. New York: McGraw Hill.
18. Miller, D. (1992). Environmental fit versus internal fit. *Organization Science*, 3(2), 159-178.
19. Miller, D. & Whitney, J. O. (1999). Beyond strategy: configuration as a pillar of competitive advantage. *Business Horizons*, 42 (3), 5-19.
20. Mintzberg, H. (1979). *The Structuring of organizations: A synthesis of the research*, New Jersey, Prentice-Hall, 1979.
21. Mintzberg, H. (1980). Structure in 5's: A synthesis of the research on organization design, *Management Science*, Cilt 26, Sayı 3.

22. Mintzberg, H. (1983). *Structure in fives: designing effective organizations*, New Jersey, Prentice-Hall.
23. Mintzberg, H. (1983). Power and organization life cycle, *Academy of Management Review*, Cilt 9, Sayı 2.
24. Mintzberg, H. (1990). The design school: reconsidering the basic premises of strategic management, *Strategic Management Journal*, Cilt 11, Sayı 3.
25. Mintzberg, H. (1990). The effective organization: forces and forms, *Sloan Management Review*.
26. Mintzberg, H. (2002). *The structuring of organization*. Mintzberg, H.; J. Lampel; J.B. Quinn; S.Ghoshal (Der.), *The Strategy Process: Concepts, Contexts and Cases*: 209-226. Essex: Pearson Education.
27. Parsons, T. (1960). *Structures and Process in Modern Society*. New York: Free press.
28. Pfeffer, J. (1997). *The new directions for organization theory: problems and prospects*, New York: Oxford University Press.
29. Prahalad, C.K. & Hamel, G. (1990). The core competence of the corporation, *Harvard Business Review*.
30. Rumelt, R.P., (1987). Theory, Strategy and Entrepreneurship in Ed. D.J. Teece, *The Competitive Challenge*, Harper & Rowe, New York.
31. Sağsan M. (2008). Bilişim sektöründeki firmaların örgütsel tasarımı yaklaşımı çerçevesinde yenilik yapma eğilimleri, *Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi*, Ankara.
32. Samuel, Y. & Mannheim, B.F. (1970). A multidimensional approach toward a typology of bureaucracy. *Administrative Science Quarterly*, 15 (2): 216-228.
33. Srivastava, R. J., Fahey, L. & Chiristensen, H. K. (2001). The resource-based view and marketing: the role of market-based assets in gaining competitive advantage, *Journal of Management*, 27, ss. 777-802.
34. Wernerfelt, B. (1984). A resource-based view of the firm, *Strategic Management Journal*, Vol.5, No. 2.
35. Wright, P. M., Dunford, B.B. & Snell, S.C. (2001). Human resources and the resource based view of the firm, *Journal of Management*, Vol.27, ss. 701-721.
36. Weber, M. (1946). *A theory of social and economic organizations*. Glencoe: Free Press.
37. Weber, M. (2005). *Bürokrasi ve otorite*, Adres Yayınları, Ankara.
38. Venkatmaran, N. & Camillus, J.C. (1984). Exploring the concept of fit in strategic management, *Academy of Management Review*, 9(3), 513-525.
39. Venkatmaran, N. (1989). The concept of fit in strategy research: toward verbal and statistical correspondence, *Academy of Management Review*, 14(3), 423-444.